

Vedtak om satser og vedtak om kommunalt tilskudd til private barnehager

1 - Støtter dere forslaget til regler om vedtak om satser for beregning av tilskudd? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo takker for anledningen til å avgi høringsuttalelse til forslag om endringer i forskrift om finansiering av ikke-kommunale barnehager. Vi støtter intensjonen om å styrke prinsippene om **likebehandling, forutsigbarhet og effektiv ressursbruk**, slik det er forutsatt av Stortinget. Samtidig vil vi påpeke at flere av de foreslåtte endringene ikke ivaretar disse prinsippene på en tilfredsstillende måte.

Beregning av heltidsplasser i kommunale barnehager

NHO Geneo kan ikke støtte departementets foreslåtte metode for beregning av antall heltidsplasser i kommunale barnehager. Den utvidede retten til barnehageplass har medført at både kommunale og private barnehager har ledig kapasitet tidlig på høsten. Å tillegge årsmeldingen fra regnskapsåret en vekt på 5/12 gir et misvisende bilde av faktisk kapasitetsutnyttelse, og svekker prinsippet om likebehandling. Vi anbefaler følgende alternativ:

- Innføring av **månedlige tellinger** av heltidsplasser i de fem siste månedene av regnskapsåret.
- Mulighet for å benytte årsmeldingen fra foregående år med 7/12 vekt dersom dette gir et mer korrekt bilde av vårhalvåret.
- Alternativt kan beregningene baseres på **lokalt vedtatte telletidspunkter**, forutsatt at metoden anvendes likt for både kommunale og private barnehager.

Pensjonssjablong og vedtak om tilskuddssats

NHO Geneo støtter forskriftsfesting av plikt til å vedta tilskuddssats innen 31. oktober, samt krav om samtidig vedtak om pensjonssjablong per årsverk. Det er avgjørende at beregningen av satsen sikrer dekning av barnehagenes faktiske pensjonskostnader. Vedtaket må være tilstrekkelig begrunnet og dokumentert, slik at det kan etterprøves.

Vi vil samtidig understreke at forskriften ikke i tilstrekkelig grad sikrer at barnehagene får dekket dokumenterte pensjonskostnader, slik Stortinget har vedtatt. Dette må tydeliggjøres i forskriftens utforming.

Indeksregulering av lønnskostnader

NHO Geneo kan ikke støtte forslaget om å benytte kommunal deflator ved indeksregulering av lønnskostnader i private barnehager. Kommunal deflator har historisk ikke reflektert vekst i pensjonskostnader, og innebærer derfor en betydelig risiko for underkompensasjon. Lønnskostnadene bør i stedet reguleres med **forventet lønnsvekst**, supplert med særskilt kompensasjon for pensjonskostnader.

Eiendomstilskudd og likebehandling

Forskriften legger føringer som kan medføre systematisk underfinansiering av private barnehager på områder som eiendom og pensjon, sammenlignet med kommunale barnehager. Dette er ikke i samsvar med Stortingets vedtak om likebehandling. Vi viser til at Stortinget har bedt regjeringen foreta en helhetlig vurdering av treffsikkerheten i eiendomstilskuddet, og forventer at forskriften justeres i tråd med resultatene av denne vurderingen. NHO Geneo stiller seg til disposisjon for videre arbeid med dette.

Administrativ byrde og ressursbruk

Forskriften innebærer økt administrativ byrde for både barnehager og kommuner. Prosessen for utmåling av ekstra grunntilskudd, justering ved endringer i barnegruppens størrelse og innretningen på søknadsordningen for pensjon bidrar til usikkerhet og svekker forutsigbarheten for private barnehager. Dette er ikke i tråd med målet om effektiv ressursbruk.

Underfinansiering og behov for rettferdig beregningsgrunnlag

Agenda Kaupang dokumenterer i rapporten «*Forskjellen på hvor mye private og offentlige barnehager koster det offentlige*» (Rapport 1023290, 2025) at private barnehager har vært underfinansiert med mellom 4,3 og 4,5 milliarder kroner årlig de siste fem årene, og hele 6 milliarder kroner i 2023. Dette er midler som ikke-kommunale barnehager ikke har fått kompensert, samtidig som kommunale barnehager har fått sine reelle utgifter dekket.

For å sikre likeverdig kvalitet for alle barn, må finansieringsgrunnlaget speile reelle kostnader. NHO Geneo anbefaler følgende:

- Indeksering basert på **forventet lønnsvekst**, med særskilt kompensasjon for pensjonskostnader.
- Et finansieringsgrunnlag som inkluderer relevante kommunale utgifter på en måte som gir **rettferdig beregning** for private barnehager.
- **Tydelige, nasjonale krav til transparens og dokumentasjon** fra kommunene, slik at beregningene kan etterprøves.

NHO Geneo understreker derfor behovet for at forskriftene utformes i tråd med Stortingets vedtak, og at de sikrer **likebehandling, forutsigbarhet og effektiv ressursbruk**. Vi ser frem til videre dialog og samarbeid med departementet i det videre arbeidet med forskriftsendringene.

2 - Støtter dere forslaget til regler om vedtak om kommunalt tilskudd til private barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter at kommunene pålegges plikt til å fatte vedtak om tilskudd, og at dagens retningslinjer løftes til forskriftsnivå. Dette er prinsipielt riktig og nødvendig for å styrke forutsigbarhet og likebehandling. Samtidig er det foreliggende forslaget utilstrekkelig for å sikre reell etterlevelse av barnehagelovens formål.

Dagens praksis viser at kommunale vedtak ofte mangler tilstrekkelig dokumentasjon og begrunnelse. Dette skaper usikkerhet og øker risikoen for konflikter og klagesaker. For å sikre transparens og etterprøvbarhet må forskriften stille krav til standardiserte nasjonale maler, tydelig dokumentasjon av beregningsgrunnlaget, og mekanismer som gir konsekvenser ved manglende eller mangelfulle vedtak.

Forslaget om at vedtak skal fattes uten ugrunnet opphold støttes, men det må følges opp med krav som sikrer at barnehagene får dekket sine faktiske kostnader til drift, vedlikehold og oppgradering. Uten dette svekkes forutsetningene for likeverdig kvalitet i barnehagetilbudet.

På denne bakgrunn kan NHO Geneo ikke støtte forskriften i sin nåværende form. Forslaget må justeres for å sikre at tilskuddsordningen oppfyller Stortingets intensjoner om likebehandling, forutsigbarhet og effektiv ressursbruk.

Rapporteringsplikt for private barnehager

3 - Støtter dere forslaget om å videreføre en regel om rapportering om antall barn, barnas alder og oppholdstid? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

4 - Støtter dere forslaget om å videreføre at kommunen skal bruke de private barnehagenes rapportering fra året før tilskuddsåret i utregningen av tilskuddet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

Vi støtter ikke forslaget slik det er utformet. Allerede i dag opplever barnehager utfordringer knyttet til at barn som ønsker oppstart 1. januar ikke blir med på telling og dette medfører at barnehagene ikke får tilskudd for disse plassene. Konsekvensen kan også være at foreldre må betale for barnehageplass de ikke benytter eller har behov for. En konsekvens kan være at barnehager ikke tar inn barn på grunn av økonomi.

Forslaget fra departementet løser ikke denne utfordringen, men risikerer tvert imot å forsterke den. Når barnehagene ikke kompenseres for barn som faktisk starter i løpet av året, svekkes både foreldrenes reelle valgfrihet og barnehagenes mulighet til å tilby fleksible opptak.

5 - Støtter dere forslaget om at kommunen kan gi lokal forskrift om rapportering om antall barn, barnas alder og oppholdstid ved flere tidspunkter i året, og om hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke forslaget om å gi kommunene adgang til å fastsette lokal forskrift om rapportering ved flere tidspunkter i tilskuddsåret. Talletidspunktet har vesentlig betydning for finansieringen, og dagens praksis med lokale variasjoner gir risiko for underfinansiering og ulik behandling av barnehager. Dette er ikke forenlig med prinsippene om likebehandling og forutsigbarhet.

Tidlige talletidspunkter, som 15. august, fanger ikke opp barn som starter senere på høsten. Barnehagene påføres da kostnader uten tilskudd, og barn med rett til plass kan falle utenfor systemet. Dette gjelder særlig barn som utsetter oppstart på grunn av ferie, sykdom, foreldrepermisjon eller behov for tilpasset innkjøring. Manglende finansiering mellom talletidspunktene kan føre til betydelig underdekning, eller at barn ikke får tilbud om plass.

Forslaget åpner for ulik praksis mellom kommuner og svekker muligheten for reell likebehandling. Dersom det åpnes for flere rapporteringstidspunkter, må det samtidig stilles krav om at beregning av tilskuddssats skjer etter samme metodikk som kommunen benytter for egne barnehager. Talletidspunktet må samsvare med de månedene som ligger til grunn for beregningen av kommunal sats, ellers oppstår systematiske skjevheter. Det bør også forskriftsfestes at private og kommunale barnehager skal ha identiske rapporteringstidspunkter.

Formålet med rapportering og justering av tilskudd må være å sikre at barnehager som faktisk gir barn et tilbud, får finansiert sine reelle kostnader. Et fragmentert system med lokale forskrifter vil svekke forutsigbarheten og øke den administrative byrden. Det er derfor behov for nasjonale rammer som sikrer at tilskudd beregnes ut fra faktisk barnetall og reelle kostnader.

På denne bakgrunn kan NHO Geneo ikke støtte forslaget i sin nåværende form.

6 - Støtter dere forslaget om at barnehagen skal rapportere til kommunen dersom barnetallet eller antall årsverk endrer seg 10 prosent eller mer, og at kommunen skal beregne tilskuddet på nytt? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo kan ikke støtte forslaget om en fast terskel på 10 prosent for rapportering og ny beregning av tilskudd. Naturlige variasjoner i barnetall gjennom året håndteres allerede i dagens system. En rigid

grense vil skape uforutsigbarhet, særlig for små barnehager, og kan føre til inntektsbortfall uten tilsvarende kostnadsreduksjon.

Forslaget innebærer ulik behandling av kommunale og private barnehager, da kommunene ikke pålegges tilsvarende rapporteringsplikt. Hyppige justeringer kan føre til permitteringer og svekket kvalitet, særlig ved barnehageårets oppstart.

Rapporteringsplikten bør knyttes til varige endringer, med rom for skjønn basert på barnehagens størrelse og varighet på endringen. Midlertidige svingninger må ikke utløse økonomiske trekk. Finansieringssystemet må fortsatt ha innebygget fleksibilitet og speile reelle kostnader uten å undergrave driftsstabilitet.

7 - Støtter dere forslaget om å videreføre en regel i forskriften om hvilken sats som skal velges for barn som fyller tre år i løpet av tilskuddsåret? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

8 - Støtter dere forslaget om å videreføre at åpne barnehager skal rapportere om ukentlig åpningstid og hvor mange barn det er plass til innenfor godkjenningen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

9 - Støtter dere forslaget om at barnehager skal rapportere om antall årsverk barnehagen har pensjonsforpliktelser for og samlet lønn per årsverk i barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

Dette rapporteres allerede inn gjennom a-meldinger. Det er ingen grunn til å øke den administrative rapporteringsbyrden gjennom et slikt pålegg.

Driftstilskudd til private barnehager

10 - Støtter dere at den nærmere beregningen av grunntilskuddet reguleres på samme måte som i dag? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo kan ikke støtte forslaget om å videreføre dagens modell for beregning av grunntilskudd. Modellen åpner for at kommuner holder vesentlige kostnader utenfor beregningsgrunnlaget, noe som bidrar til systematisk underfinansiering av private barnehager. Agenda Kaupang (Rapport 1023290, 2025) har dokumentert en årlig underdekning på mer enn 4 milliarder kroner, og hele 6 milliarder i 2023.

Når kommuner med få kommunale barnehager benytter gjennomsnittstall, gir enkeltstående avvik store utslag. Dette skaper uforutsigbarhet og forskjellsbehandling. Eksempelvis holdt Oslo kommune i 2024 tilbake 28 prosent av kostnadene i beregningsgrunnlaget, tilsvarende 1,8 milliarder kroner.

Dersom enkelte barnehager med høye kostnader kan trekkes ut, må det også gjelde barnehager med lave kostnader for å sikre et balansert gjennomsnitt. Det må stilles krav til åpenhet, etterprøvnbarhet og bruk av faktiske kostnader. Kommunal deflator har over tid bidratt til underkompensasjon og bør erstattes med forventet lønns- og prisvekst.

NHO Geneo anbefaler at tilskuddet beregnes ut fra reelle kostnader, med nasjonale føringer som sikrer likebehandling og transparens. Forslaget i sin nåværende form vil videreføre en dokumentert underfinansiering og øke risikoen for vilkårlighet og klagesaker.

11 - Støtter dere at kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager skal gi grunntilskudd ut fra nasjonale satser fastsatt av departementet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

Vi støtter forslaget om at kommuner uten kommunale ordinære barnehager skal benytte nasjonale satser fastsatt av departementet. Dette vil gi både forutsigbarhet og likebehandling i de kommunene som ellers mangler et relevant beregningsgrunnlag.

Samtidig vil vi understreke at ordningen også synliggjør en viktig utfordring: Forskjellen mellom nasjonale satser og kommunale satser. Allerede i dag ser vi at disse kan avvike betydelig fra hverandre, og at dette får store konsekvenser for finansieringen av private barnehager. Når nasjonal sats brukes, blir det derfor et tydelig mål på hvor store forskjeller kommunenes egne satser kan gi i praksis.

Vi mener at departementet bør følge nøye med på slike avvik, og sikre at de ikke fører til systematisk lavere tilskudd til private barnehager. Dette er avgjørende for å ivareta prinsippet om likeverdig kvalitet for alle barn, uavhengig av bosted og barnehagens eierform.

12 - Støtter dere at private barnehager skal opplyse om forhold som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd innen 15. desember i året før tilskuddsåret? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo kan ikke støtte forslaget slik det er utformet. Kravet om at private barnehager skal melde inn forhold som kan gi rett til ekstra grunntilskudd innen 15. desember forutsetter at kommunen har fattet og begrunnet satsvedtak innen 31. oktober. Dette skjer ikke alltid, og manglende eller uklare vedtak gir barnehagene et svakt grunnlag for vurdering.

Det er urimelig å pålegge private barnehager en absolutt frist uten garanti for nødvendig informasjon. Forskriften bør derfor presisere at dersom kommunen ikke overholder fristen 31. oktober, skal fristen for private barnehager forskyves tilsvarende. Dersom begrunnelsen er mangelfull, bør fristen regnes fra det tidspunkt kommunen gir en tilstrekkelig begrunnelse.

Kommunens manglende oppfyllelse av frister eller informasjonsplikt må ikke svekke private barnehagers rett til å søke ekstra grunntilskudd. Forslaget gir kommunene uforholdsmessig kontroll over prosessen og kan føre til forskjellsbehandling. Forskriften må justeres for å sikre likebehandling, rettssikkerhet og forutsigbarhet.

13 - Støtter dere at private barnehager skal opplyse om endringer som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

Samme plikt må også pålegges tilbudet som foregår i kommunal egenregi.

14 - Støtter dere at kommunen skal bruke de private barnehagenes siste opplysninger fra 15. desember året før tilskuddsåret i vurderingen av om en privat barnehage har rett til ekstra grunntilskudd? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke forslaget slik det er utformet. Kravet om at private barnehager skal melde inn forhold som kan gi rett til ekstra grunntilskudd innen 15. desember bygger på antakelser om barnegruppen og driftsforutsetninger som ofte ikke er kjent på det tidspunktet. Barn med særskilte behov tas inn fortløpende, og driftsmessige utfordringer kan oppstå gjennom året. Forslaget vil derfor lett baseres på ufullstendig informasjon og medføre økt administrativ byrde.

Forslaget mangler nasjonale kriterier for hva som regnes som «tilsvarende driftsforutsetninger», og åpner for omfattende kommunalt skjønn. Dette gir risiko for ulik praksis og svekket rettssikkerhet, særlig i kommuner med begrenset barnefaglig kompetanse.

Dersom rapporteringsplikten innføres, må den ledsages av nasjonale og tydelige kriterier for hva som gir rett til ekstra grunntilskudd. Det må også etableres en reell mulighet til å melde inn vesentlige endringer etter 15. desember. I tillegg bør forskriften presisere at dersom kommunen ikke overholder fristen 31. oktober for satsvedtak, eller gir mangelfull begrunnelse, skal fristen for private barnehager forskyves tilsvarende. Dette er nødvendig for å sikre likebehandling og rettssikkerhet.

15 - Støtter dere forslaget om at kommunen får en hjemmel til å holde utgifter til særskilte satsinger utenfor beregningen av grunntilskuddet, og et krav om at private barnehager som deltar i satsingen blir finansiert fra samme tidspunkt som kommunale barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke forslaget om å gi kommunene adgang til å holde utgifter til særskilte satsinger utenfor beregningsgrunnlaget for grunntilskuddet. Forslaget svekker prinsippet om likebehandling og vil redusere det samlede tilskuddsnivået til private barnehager, uavhengig av om de deltar i satsingen eller ikke. Dette vil forverre en allerede dokumentert underfinansiering og skape økt rom for skjønn og lokale variasjoner som undergraver forutsigbarhet og rettssikkerhet.

Selv om det legges opp til at private barnehager som deltar i satsinger skal få tilskudd fra samme tidspunkt som kommunale, løser ikke dette hovedproblemet: at utgifter trekkes ut av beregningsgrunnlaget og dermed reduserer grunntilskuddet til alle private barnehager. Dette vil føre til svekkede rammevilkår for barnehager som ikke deltar, og kan skape insentiver for kommuner til å omgå likebehandlingsprinsippet ved å definere ordinære driftskostnader som særskilte satsinger.

Driftskostnadene i barnehagesektoren er i stor grad styrt av nasjonale normer og tariffavtaler, og forskjellene mellom kommunale og private barnehager er blitt mindre over tid. Private barnehager har like legitime kostnader som kommunale, og det må legges til grunn at alle barnehager – uavhengig av eierskap – skal ha rett til tilskudd som speiler reelle kostnader. Dersom kommuner gis adgang til å holde utgifter utenfor beregningsgrunnlaget, vil dette ytterligere forsterke en skjevfordeling som allerede er godt dokumentert.

Agenda Kaupang (2025) viser at kommunene i snitt har finansiert egne barnehager med 4,3–4,5 milliarder kroner mer årlig enn private barnehager de siste fem årene, og hele 6 milliarder i 2023. Å åpne for ytterligere unntak vil forsterke denne forskjellsbehandlingen og svekke økonomisk bærekraft for private aktører.

NHO Geneo støtter i stedet en modell der utgifter til særskilte satsinger føres på egne KOSTRA-funksjoner, som funksjon 211. Dette gir et tydelig regnskapsgrunnlag og gjør det mulig å gi tilleggstilskudd

til barnehager som faktisk deltar, uten å redusere grunntilskuddet til øvrige barnehager. En slik løsning vil sikre transparens, etterprøvbarehet og likebehandling.

Dersom forslaget likevel innføres, må forskriften presisere at private barnehager med særskilte behov skal kunne få ekstra grunntilskudd, selv om kommunen ikke har en tilsvarende barnehage. Behovet for tilskudd må vurderes ut fra barnas faktiske behov, ikke kommunens interne struktur.

Til syvende og sist må finansieringssystemet utformes med utgangspunkt i barnas rett til trygge og gode barnehetstilbud. Et system som systematisk svekker rammevilkårene for private barnehager, vil undergrave dette formålet og bidra til økt ulikhet i tilbudet.

16 - Støtter dere forslaget om kommunen skal se hen til hvilke budsjettmessige konsekvenser kravene får for kommunale barnehager når den finansierer nye krav for private barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke forslaget om at kommunen skal kunne vurdere budsjettmessige konsekvenser for egne barnehager når det skal tas stilling til finansiering av nye krav for private barnehager. Et slikt prinsipp bryter med målet om likebehandling og vil kunne føre til at private barnehager ikke får tilstrekkelig finansiering til å oppfylle lovpålagte krav.

Finansieringen må bygge på nasjonale krav og faktiske kostnader, ikke på kommunens budsjettsituasjon eller om kommunale barnehager faktisk oppfyller kravene. Dersom tilskuddet til private barnehager avhenger av lokale prioriteringer, vil det oppstå forskjellsbehandling og risiko for at private aktører må håndtere nye krav uten tilstrekkelige midler. Dette svekker både rettssikkerheten og kvaliteten i tilbudet.

Private barnehager har allerede en ulempe ved at tilskuddene bygger på regnskapstall som er to år gamle. Når nye krav innføres, oppstår et akutt gap mellom oppgaver og tilgjengelige ressurser. Det er derfor avgjørende at kommunene pålegges en plikt til å gi tilleggstilskudd ved innføring av nye krav, slik at både kommunale og private barnehager får samtidig og likeverdig finansiering.

Forslaget gir også rom for forskjell og ulik praksis mellom kommuner, noe som kan føre til at kommunale barnehager tilgodeses mens private barnehager må bære kostnadene alene. Dette er ikke i tråd med prinsippet om likebehandling, og kan svekke tilliten til systemet.

NHO Geneo mener at det ikke bør forskriftsfestes en adgang til å vurdere finansiering ut fra kommunens budsjettsituasjon. I stedet bør forskriften tydeliggjøre at nye krav skal følges opp med samtidig og tilstrekkelig finansiering til alle barnehager, uavhengig av eierskap. Dette er nødvendig for å sikre at regelverket er etterlevbart og at alle barn får et likeverdig tilbud.

17 - Støtter dere forslaget om at kommuner som i snitt ikke oppfyller kravet til grunnbemanning eller pedagogisk bemanning skal gi ekstra grunntilskudd til private barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter intensjonen om å sikre likeverdig kvalitet i barnehager uavhengig av eierform, men **vi støtter ikke forslaget slik det er utformet**. Forslaget om at kommuner som i snitt ikke oppfyller kravene til grunnbemanning eller pedagogisk bemanning skal gi ekstra grunntilskudd til private barnehager, gir etter vår vurdering **ikke reell likebehandling**.

Når beregningen gjøres på kommunenivå, altså basert på snittet av de kommunale barnehagene, risikerer man at private barnehager ikke kompenseres tilstrekkelig for den faktiske kostnaden ved å oppfylle normkravene. NHO Geneo mener at differansen må beregnes ut fra hva driftsutgiftene i de kommunale

barnehagene faktisk ville vært dersom **hver enkelt barnehage** oppfylte normkravene hele året. Bare da kan man sikre at tilskuddet til private barnehager gjenspeiler reelle kostnader og likebehandling.

Videre er det avgjørende at kommunene pålegges en plikt til å dokumentere status for alle egne barnehager opp mot normkravene. Dette inkluderer bemanningsnorm, pedagognorm, stillingskategorier, sykefravær og vikarbruk. Uten slik transparens er det vanskelig å vurdere om tilskuddsgrunnlaget er rettferdig.

Når det gjelder arealnormen, mener NHO Geneo at kommunene må ha plikt til å gi tilleggstilskudd til private barnehager dersom kommunale barnehager tar inn flere barn enn normen tillater. I dag er det forskriftsfestet at tilskudd til private barnehager stopper ved det antall barn barnehagen er godkjent for. Det samme må gjelde kommunale barnehager når barnetall brukes som grunnlag i satsberegningen. Det er også ulike syn på hvordan tilbakebetalingsplikten skal håndteres. Enkelte aktører mener at kommunale barnehager må pålegges tilbakebetaling ved brudd på normene, mens andre peker på at dagens rekrutteringsutfordringer gjør det urimelig å straffe barnehager som ikke klarer å oppfylle kravene.

NHO Geneo mener at det må være **like krav** til kommunale og private barnehager, og at ordningen enten må gjelde begge eller avvikles for begge. Samtidig må tilsynet utøves med forståelse for de praktiske utfordringene barnehagene står i.

18 - Støtter dere forslaget om å videreføre et administrasjonspåslag som skal kompensere for private barnehagers administrasjonskostnader, og at påslaget fastsettes som en prosentsats av det totale grunntilskuddet (tidligere driftstilskuddet) til barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo **støtter ikke** forslaget om å videreføre et administrasjonspåslag som fastsettes som en prosentsats av det totale grunntilskuddet til private barnehager. Forslaget slik det foreligger vil ikke sikre reell likebehandling mellom kommunale og private barnehager, og innebærer en svekkelse av finansieringsgrunnlaget for private aktører.

Administrasjonspåslaget ble opprinnelig innført som en praktisk sjablong for å reflektere kommunale kostnader som ikke fremgår direkte av regnskapene. Forutsetningen har hele tiden vært at nivået over tid skal gi et realistisk bilde av de faktiske kostnadene private barnehager møter. Departementets forslag om å beregne påslaget som 4,7 prosent av kun grunntilskuddet bryter med denne forutsetningen, og innebærer i praksis en inndragning av midler fra private barnehager.

Flere aktører har dokumentert at kommunenes reelle administrasjonskostnader ligger betydelig høyere – i området 7–8 prosent – og at dagens nivå allerede er underfinansiert. Når pensjonstilskuddet tidligere ble redusert, ble ikke administrasjonspåslaget justert opp, noe som har svekket ordningen ytterligere. En videreføring av dagens modell vil forsterke denne skjevheten.

Det er også bekymring knyttet til hvordan departementet definerer hvilke kostnader som skal omfattes av påslaget. Forslaget innebærer et prinsipielt skifte, der også sektoravhengige kostnader – som enhetsledere – skal inkluderes, uten at det er tydelig definert hva dette innebærer. Kommunene organiserer seg ulikt, og det er risiko for at enkelte vil endre organisasjonsstruktur for å holde kostnader utenfor beregningsgrunnlaget. Dette svekker prinsippet om økonomisk likebehandling.

NHO Geneo mener derfor at:

- Administrasjonspåslaget må beregnes av summen av både grunntilskudd og pensjonstilskudd.
- Prosentsatsen må justeres opp for å gjenspeile faktiske kostnader, og tilpasses løpende i tråd med utviklingen i sektoren.
- Beregningsgrunnlaget må være transparent og basert på reelle kostnader i kommunale barnehager, ikke estimerer eller ufullstendige modeller.

Administrasjonspåslaget er en liten, men viktig del av finansieringen. Dersom nivået ikke tilpasses reelle kostnader, svekkes både kvaliteten i barnehagene og bærekraften i den private barnehagesektoren.

19 - Støtter dere forslaget om å videreføre dagens regler om tilskudd til familiebarnehager og til åpne barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

I dag sender de åpne barnehagene inn tellelister for antall barn som møter opp. Det kreves ressurser for oppfølgingen. De åpne barnehagene opplever det som uforutsigbart å måtte forholde seg til antall oppmøte for tilskudd. Det ville vært mer forutsigbart om de fikk støtte basert på det antallet barn de er godkjent for - fordi det er uansett det de åpne barnehagene må legge bemanningen opp til.

20 - Støtter dere forslaget om å videreføre at kommuner som ikke har kommunale familiebarnehager eller kommunale åpne barnehager, skal gi grunntilskudd etter nasjonale satser fastsatt av departementet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Vet ikke.

Pensjonstilskudd til private barnehager

21 - Støtter dere forslaget om å fastsette tre prosentsatser på hhv. 5, 8 og 11 prosent? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

NHO Geneo **støtter ikke** forslaget om å fastsette en øvre pensjonssjablong på 11 prosent som grunnlag for tilskudd til private barnehager. Forslaget gir ikke tilstrekkelig dekning for de faktiske pensjonskostnadene i sektoren, og bryter med Stortingets føringer om likeverdige pensjonsvilkår mellom ansatte i kommunale og private barnehager.

Flere analyser viser at en betydelig andel av private barnehager vil få pensjonskostnader som overstiger den foreslåtte sjablongen. Beregninger indikerer at bare 2 av 10 barnehager vil få dekket sine dokumenterte kostnader. Dette innebærer en systematisk underfinansiering, som svekker både kvaliteten i tilbudet og konkurransen om kvalifiserte ansatte.

Forslaget er også i strid med barnehageavtalen av 14. november 2024, hvor det ble slått fast at den høyeste satsen skal sikre at ansatte i private barnehager kan ha tilsvarende pensjonsvilkår som ansatte i kommunale barnehager. En sjablong på 11 prosent, med et tak på 13 prosent og en 5 % egenandel ved søknad, bryter med dette prinsippet og med barnehageloven § 19 om å legge særlig til rette for likebehandling.

I tillegg vil forslaget medføre betydelig byråkrati. Et stort antall private barnehager vil måtte benytte seg av søknadsordningen for å få dekket udekte pensjonskostnader, noe som vil belaste både barnehagene og forvaltningen med merarbeid, klagehåndtering og økt risiko for konflikter.

NHO Geneo mener derfor at:

- Den høyeste pensjonssjablongen må settes **minst på nivå med kommunenes faktiske pensjonskostnader**.
- Det må etableres en **særskilt ordning** for ansatte som fortsatt står i ytelsesbaserte pensjonsordninger.
- Søknadsordningen må være **enkel, forutsigbar og rettferdig**, og ikke innebære egenandeler som svekker likebehandlingen.

- Departementet må utforme forskriften i tråd med **Stortingets vedtak og intensjoner**, og ikke ut fra budsjettneutrale hensyn alene.

Forslaget slik det foreligger vil svekke pensjonsvilkårene for ansatte i private barnehager, undergrave økonomisk bærekraft og skape ulikhet i en sektor som skal tilby likeverdige offentlige tjenester. NHO Geneo kan derfor ikke støtte forslaget.

22 - Støtter dere forslaget om at kommunen skal velge prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den private barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo **støtter ikke** forslaget om at kommunen skal velge pensjonssats basert på pensjonsvilkårene til den enkelte private barnehage. Forslaget gir for stor rom for skjønn og mangler klare, nasjonale kriterier som sikrer likebehandling og forutsigbarhet.

I høringsnotatet fremgår det at kommunen skal velge den satsen som «passer best» for barnehagen. Dette er uklart formulert og åpner for subjektive vurderinger. Det kan føre til at barnehager med pensjonskostnader på f.eks. 9,4 prosent tildeles en sats på 8 prosent, fordi den anses som «nærmest». Dette vil gi betydelig underdekning og svekke barnehagenes økonomiske bærekraft.

Pensjonsordninger i private barnehager er i stor grad like på tvers av kommuner, og endringer i ordningene tar tid å implementere. Det er derfor uheldig at kommunene skal ha ansvar for å vurdere hvilken sats som er riktig. Dette må i stedet reguleres statlig, med tydelige og objektive kriterier for hvilken sats som skal benyttes.

Dersom kommunene skal ha ansvar for valg av sats, må det stilles krav om dokumentasjon og transparens. Kommunene må kunne vise hva som er lagt til grunn for valg av sats, og barnehagene må ha innsyn i vurderingene. Uten dette risikerer man ulik praksis og svekket tillit til ordningen.

NHO Geneo mener derfor at:

- Valg av pensjonssats må **reguleres nasjonalt**, ikke overlates til kommunalt skjønn.
- Det må etableres **klare og objektive kriterier** for hvilken sats som skal benyttes.
- Kommunene må ha **dokumentasjonsplikt** dersom de skal tildele sats, og barnehagene må ha rett til innsyn og klage.

Forslaget slik det foreligger gir ikke tilstrekkelig forutsigbarhet eller likebehandling, og kan føre til vilkårlig praksis og økonomisk underdekning.

23 - Støtter dere forslaget om en søknadsordning der barnehager som samlet over de tre siste årene har mer enn 5 prosent høyere utgifter til pensjon enn det de får dekket etter hovedregelen, får dekket utgiftene som overstiger 5 prosent? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo **støtter ikke** forslaget om en søknadsordning der private barnehager kun får dekket pensjonskostnader som overstiger 5 prosent over sjablongen, og først etter tre år med underdekning. Forslaget bryter med Stortingets føringer, undergraver prinsippet om likebehandling og setter private barnehager i en økonomisk og driftsmessig uholdbar situasjon.

Stortinget har vært tydelig på at private barnehager skal få **dekket dokumenterte pensjonskostnader**, og at ordningen skal være **forutsigbar, rettferdig og effektiv**. Departementets forslag om en «femprosentregel» og en «treårsregel» bryter med dette. Det innebærer at barnehager må dekke

betydelige pensjonskostnader av egne midler over flere år, før de i det hele tatt kan søke om kompensasjon – og selv da får de ikke dekket hele differansen.

Dette vil ramme en sektor der marginene allerede er små, og der mange barnehager går med underskudd. Å pålegge barnehager å forskuttere pensjonskostnader over tre år, uten garanti for kompensasjon, er ikke bare økonomisk uforsvarlig – det kan også være i strid med styrets og daglig leders ansvar for forsvarlig drift. I ytterste konsekvens kan det føre til oppbud og nedleggelse.

Forslaget innebærer også en **systematisk forskjellsbehandling**: Kommunale barnehager får dekket sine pensjonskostnader fullt ut hvert år, mens private barnehager må vente i tre år og dekke en egenandel. Dette bryter med barnehageloven § 19 a om økonomisk likebehandling.

NHO Geneo mener derfor at:

- Søknadsordningen må gi **dekning for dokumenterte pensjonskostnader hvert år**, uten krav om tre års underdekning.
- Det må ikke innføres en **egenandel på fem prosent**, da dette svekker ordningens formål og legitimitet.
- Ordningen må være **enkel, forutsigbar og rettferdig**, og ikke påføre barnehagene unødvendig administrasjon og økonomisk risiko.

Forslaget slik det foreligger vil ikke sikre bærekraftig drift, likebehandling eller kvalitet i sektoren.

24 - Støtter dere at kommunens plikt til å dekke barnehagens pensjonsutgifter etter søknadsordningen begrenses oppad til 13 prosent av pensjonsgivende lønn i barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo **støtter ikke** forslaget om å begrense kommunens plikt til å dekke pensjonsutgifter etter søknadsordningen til 13 prosent av pensjonsgivende lønn. Forslaget er i strid med Stortingets føringer, barnehageforliket og prinsippet om økonomisk likebehandling mellom kommunale og private barnehager.

Telemarksforskning og andre analyser har dokumentert at pensjonskostnadene i kommunale barnehager ligger betydelig høyere – ofte mellom 17 og 23 prosent. Et tak på 13 prosent vil derfor aldri kunne sikre likeverdige pensjonsvilkår for ansatte i private barnehager. Når dette kombineres med en egenandel på fem prosent, betyr det i praksis at private barnehager maksimalt kan få dekket 12,45 prosent av pensjonsgivende lønn – langt under det kommunale nivået.

Dette rammer særlig barnehager som har valgt å gi sine ansatte gode pensjonsordninger, inkludert ytelsesbaserte ordninger og overgangsordninger for eldre ansatte. Kommunesektoren har fått full kompensasjon for slike kostnader, mens private barnehager har blitt underfinansiert over tid. Forslaget viderefører og forsterker denne ulikheten.

NHO Geneo mener derfor at:

- Øvre grense for pensjonstilskudd må **settes på nivå med kommunale pensjonskostnader**, minimum 15 prosent.
- Regelverket må **ta høyde for variasjoner i pensjonsordninger**, inkludert ytelsesordninger og overgangsordninger.
- Forslaget må **endres i tråd med Stortingets vedtak og intensjoner** om at private barnehager skal få dekket dokumenterte pensjonskostnader.

Dersom taket på 13 prosent opprettholdes, vil det føre til fortsatt underfinansiering, svekkede pensjonsvilkår for ansatte i private barnehager og en todelt sektor.

25 - Har dere innspill til hvilke barnehager som skal omfattes av særregelen for private barnehager

med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon? Hvis ja, hvilke barnehager må legges til eller fjernes?

Vet ikke.

26 - Støtter dere at den øvre grensen for dekning etter særregelen for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon settes til 20 prosent av barnehagens lønnsutgifter? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

Stortingets vedtak og forutsetning er at private barnehager skal få dekket sine pensjonskostnader. Det må også gjelde dem som har historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon. Å operere med et tak er både uhensiktsmessig administrativt og bryte med Stortingets intensjon.

27 - Støtter dere krav til dokumentasjon av pensjonsutgifter etter særregelen i tråd med alternativ 1 (etterskuddsvis beregning og utbetaling av tilskudd)? Utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

28 - Støtter dere krav til dokumentasjon av pensjonsutgifter etter særregelen i tråd med alternativ 2 (foreløpig tilskuddsberegning og endelig avregning)? Utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

Mer administrativt krevende enn alternativ 1.

29 - Støtter dere krav til dokumentasjon av pensjonsutgifter etter særregelen i tråd med alternativ 3 (beregning etter hovedregelen med tillegg for merkostnad)? Utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

Mer administrativt krevende enn alternativ 1.

30 - Støtter dere at hovedregelen om pensjonstilskudd etter barnehageloven § 19 b også skal gjelde for familiebarnehager og åpne barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

Eiendomstilskudd til private barnehager

31 - Støtter dere forslaget om å videreføre nivået på dagens kapitaltilskudd i det nye eiendomstilskuddet? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo mener det er uheldig at eiendomstilskuddet kun baseres på Husbankens rente og avskrivninger. Dette gir ikke et realistisk bilde av barnehagenes faktiske eiendomskostnader. I 2021 fikk

barnehagene kun dekket 70 % av kapitalkostnadene, og det er derfor ikke rimelig å videreføre dagens tilskuddsnivå.

Tilskuddet må også gjelde leie, ikke bare eie. Mange barnehager leier lokaler, og dette er en legitim og utbredt driftsform. Leiekostnader er basert på byggekostnader og rimelig avkastning, og er i tråd med markedsmessige prinsipper. Påstanden om at tilbakeleieavtaler gir urimelig høye kostnader er ikke dokumentert og stemmer ikke med erfaringene i sektoren.

Renter og avskrivninger alene gir ikke et fullstendig bilde. Kostnadsbildet inkluderer også renter på egenkapital, prisstigning, reinvesteringer og vedlikehold. Når tilskuddet ikke dekker reelle kostnader, må midler tas fra barnehagedriften – i strid med prinsippet om at pengene skal gå til barna.

Vedlikeholdsbehov og rehabilitering

Mange private barnehager ble bygget i perioden etter barnehagereformen og nærmer seg nå 20 år. Det er et økende behov for rehabilitering og vedlikehold. Dagens tilskudd er ikke tilstrekkelig til å dekke dette. Vi viser til Stortingets vedtak 14. november 2024, hvor regjeringen bes utrede støtteordninger for rehabilitering – dette må følges opp.

Behov for nye barnehager

SSBs befolkningsfremskriving viser at det vil være 30 000 flere barn i 2040 enn i 2025. Tilflytting skaper behov for nye barnehager i enkelte områder. Dagens tilskudd er ikke egnet til å stimulere til nybygg, og bryter med Stortingets vedtak om at eiendomstilskuddet skal gi økonomisk handlingsrom for etablering av nye barnehager.

Forslag til løsning

Vi foreslår at eiendomstilskuddet:

- Fastsettes av uavhengige, profesjonelle aktører
- Baseres på faktisk byggekostnad og normal leie for hele barnehageanlegget
- Justeres årlig eller ved mellomoppgjør basert på KPI

Dette vil:

- Sikre dekning av nøkterne leiekostnader
- Gi rom for nødvendig vedlikehold
- Legge til rette for nyetablering der behovet er størst

Modellen vil være enkel å administrere, forankret i reelle kostnader og i tråd med prinsipper i eiendomsmarkedet. Den vil også være samfunnsøkonomisk lønnsom, da kommunale barnehager generelt har høyere kostnader.

Det totale provenyet til kapitaltilskudd er i dag lavere enn tidligere, fordi tilskuddet trappes ned over tid. Samtidig har kostnadene økt. Dette gir en skjev utvikling som må korrigeres. Vi ber derfor om at modellen for eiendomstilskudd justeres i tråd med de faktiske behovene og Stortingets føringer.

32 - Støtter dere forslaget om å avvikle dagens differensiering etter godkjenningsår og i stedet innføre én felles sats? Hvis nei, utdyp gjerne.

Nei.

NHO Geneo mener at forslaget slik det nå foreligger, ikke i tilstrekkelig grad legger til rette for etablering og videreutvikling av private barnehager. Det er bred enighet om at eiendomstilskuddet må utformes slik at det gir økonomisk handlingsrom til å bygge og opprettholde gode barnehagebygg, som er en forutsetning for høy kvalitet i tilbudet til barna.

For barnehager som leier lokaler, er kostnadene ofte knyttet til faste leieavtaler som følger den generelle kostnadsutviklingen i samfunnet. For barnehager som eier byggene, er kapitalkostnadene mer komplekse, med renter, avskrivninger og en økende andel egenkapitalfinansiering over tid. Disse

kostnadene er reelle, men reflekteres ikke nødvendigvis i et tradisjonelt historisk kostnadsregnskap. Det er derfor avgjørende at det etableres en modell for eiendomstilskudd som tar høyde for både leie- og eiekostnader, og som bygger på realistiske og markedsmessige vilkår.

Det er samtidig behov for en grundig kartlegging av barnehagenes faktiske kapitalkostnader gjennom byggenes livsløp. Først med et slikt kunnskapsgrunnlag kan myndighetene fastsette et bærekraftig og forsvarlig nivå på eiendomstilskuddet. Dette er særlig viktig for å sikre at tilskuddet faktisk legger til rette for nyetableringer, spesielt i pressområder hvor tomtepriser og byggekostnader er høye.

Det er uenighet om hvorvidt dagens modell kan videreføres. Enkelte aktører mener at dagens provenynivå og én sats per barn ikke gir tilstrekkelig inndekning for kostnadene ved nybygg, og at dette må utredes nærmere. Andre peker på at en modell med realistisk leie basert på nybyggkostnader og markedsvilkår vil kunne sikre nødvendig kapitaltilgang. NHO Geneo mener at disse perspektivene må drøftes grundig, og at det er viktig å finne en løsning som både ivaretar økonomisk bærekraft og sikrer kvalitet i barnehagetilbudet – i tråd med Stortingets vedtak og intensjoner.

Videre må eiendomstilskuddet behandles som en separat komponent, frikoblet fra barnehagens øvrige drift, og justeres i takt med økende byggekostnader og regionale forskjeller. Med dagens bemannings- og kvalitetsnormer er det ikke rom for å kompensere for underfinansiering gjennom interne tilpasninger, slik det var mulig tidligere. Dette understreker behovet for en robust og fremtidsrettet modell for eiendomstilskudd.

33 - Støtter dere forslaget om å justere eiendomstilskuddet med kommunal deflator? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke forslaget om å justere eiendomstilskuddet med kommunal deflator. Det er bred enighet om at eiendomstilskuddet må justeres årlig for å ta høyde for prisvekst, men det er uenighet om hvilken indeks som best reflekterer den reelle kostnadsutviklingen for eiendom. Kommunal deflator har et stort innslag av lønnskostnader – rundt 60 % – og gir derfor ikke et presist bilde av utviklingen i eiendomskostnader, som i større grad følger generell prisstigning og inflasjon.

NHO Geneo mener at KPI (konsumprisindeksen) er bedre egnet som justeringsgrunnlag for eiendomstilskuddet. Dette samsvarer med praksis i det generelle eiendomsmarkedet, hvor leiekontrakter ofte justeres med KPI, og gir en mer direkte kobling til faktisk prisvekst på eiendom. Det er etablert og forutsigbar praksis å bruke KPI-målinger fra Statistisk sentralbyrå, for eksempel oktober-oktober, som grunnlag for justeringer fra nyttår.

Samtidig er det viktig å understreke at en eventuell justeringsmekanisme må bygge på et forsvarlig og bærekraftig nivå for eiendomstilskuddet. Før en indeks velges, må det gjennomføres en grundig kartlegging av barnehagenes faktiske kapitalkostnader over tid. Dette vil sikre at tilskuddet gir reell inndekning og legger til rette for etablering og drift av gode barnehagebygg.

Det er også verdt å merke seg at kommunal deflator historisk har vist seg å ikke speile den faktiske kostnadsveksten for eiendom. Dersom man velger å bruke en indeks som ikke følger eiendomsmarkedets utvikling, risikerer man at tilskuddet underfinansierer sektoren og hindrer nyetableringer.

På denne bakgrunn anbefaler NHO Geneo at eiendomstilskuddet justeres med KPI, og at det samtidig utredes nærmere hvilket nivå tilskuddet bør ligge på for å sikre bærekraftig finansiering av barnehagenes eiendomskostnader.

34 - Støtter dere forslaget om at eiendomstilskuddet for familiebarnehager innrettes på tilsvarende måte som for ordinære barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

Familiebarnehager har ikke samme driftsform som ordinære barnehager. De drives i ordinære hjem, og ikke bygg som er ment til barnehagedrift. Derfor bør tilskudd til eiendom for familiebarnehager utformes deretter. Eiendomstilskuddet bør justeres etter følgende: Lokalene som familiebarnehagen drives i vil normalt ha større slitasje enn et vanlig hjem, samt måtte tilfredsstille krav om tilpasning etter «Forskrift om familiebarnehager.»

35 - Støtter dere forslaget om at eiendomstilskuddet for familiebarnehager innrettes på tilsvarende måte som for ordinære barnehager? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

Overgangsregel for samlet tilskudd

36 - Støtter dere forslag til overgangsregel for barnehager som får redusert tilskudd? Utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

Tilbakebetaling av tilskudd

37 - Støtter dere forslaget om å videreføre at kommunen kan fatte vedtak om tilbakebetaling overfor private barnehager som grunnet feil fra barnehagens side, mottar høyere tilskudd enn den har krav på? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke forslaget om å videreføre dagens ordning der kommunen ensidig kan fatte vedtak om tilbakebetaling overfor private barnehager som har mottatt høyere tilskudd enn de har krav på, grunnet feil fra barnehagens side.

Det er viktig å sikre at feilutbetalinger kan korrigeres, men ordningen må utformes slik at den ikke får urimelige konsekvenser for barnehagenes drift og økonomi. Tilskuddsmidlene brukes fortløpende, og barnehager har sjelden reserver til å håndtere store tilbakebetalingskrav på kort varsel. Dette gjelder særlig i dagens økonomiske situasjon, hvor marginene er svært små.

NHO Geneo mener at kommunene bør ha en undersøkelsesplikt før vedtak om tilbakebetaling fattes, og at det må være dialog med den aktuelle barnehagen. Det bør også fremgå av forskriften at tilbakebetalingskrav skal bygge på en konkret rimelighetsvurdering, i tråd med prinsippene bak *condictio indebiti*. Momenter som bør inngå i vurderingen er:

- Feilens størrelse
- Tiden som har gått
- Barnehagens innrettelse
- Om barnehagen var i aktsom god tro

Videre bør det åpnes for at tilbakebetaling kan skje i avdrag, og at krav kan settes ned dersom det vil påføre barnehagen uforholdsmessig skade. Barnehager har begrenset mulighet til å øke inntektene eller redusere kostnadene raskt, og en rigid regel kan true både drift og kvalitet.

Det bør også presiseres at krav om tilbakebetaling ikke kan kreves inn før saken er endelig avgjort, for å unngå likviditetsbelastning som senere viser seg å være ubegrunnet. I dag skjer tilbakebetaling ofte før klagebehandling er avsluttet, og uten kompensasjon for renter ved eventuell tilbakeføring.

NHO Geneo mener forskriften må endres slik at tilbakebetalingsvedtak kun kan fattes etter grundig vurdering og dialog, og at det gis fleksibilitet i gjennomføringen for å unngå urimelige konsekvenser for barnehagene.

Klageinstans

38 - Støtter dere forslaget om å videreføre at statsforvalteren er klageinstans for vedtak som kommunen har fattet etter bestemmelsene i forskriften? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

Refusjon for barn fra andre kommuner

39 - Støtter dere forslaget om å videreføre at kommuner som har private barnehager med barn som er folkeregistrert i en annen kommune, har rett til refusjon for barnehageplassen fra kommunen der barnet er folkeregistrert? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Ja.

40 - Støtter dere forslaget om å videreføre at kommunen skal bruke satser fastsatt av departementet ved beregningen av refusjonskravet, men at beregningen av refusjonskrav for pensjonstilskudd skal ta utgangspunkt i en forholdsmessig andel av pensjonstilskuddet til den private barnehagen? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Vet ikke.

41 - Bør det i stedet innføres en regulering der man bruker gjennomsnittet av de kommunale satsene i de to kommunene, og at man bruker nasjonal sats dersom det ikke er kommunale barnehager i kommunen?

Nei.

Kommunen som finansierer plassen, bør kunne få refundert kostnaden fra kommunen der barnet er folkeregistrert. Det er den enkleste, mest rettferdige og minst byråkratiske måten å gjøre det på.

Kommunesammenslåing og kommunedeling

42 - Støtter dere forslaget om å regulere hvilke regnskap og barnetall som skal brukes i tilfeller hvor kommuner har slått seg sammen eller blitt delt opp i to eller flere kommuner? Hvis nei, utdyp gjerne hvorfor.

Vet ikke.

Økonomiske og administrative konsekvenser

43 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om vedtak om kommunalt tilskudd? Utdyp gjerne.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene slik den er presentert i forslaget om vedtak om kommunalt tilskudd.

Det er bred enighet om at konsekvensutredningen er mangelfull og ikke oppfyller kravene i Utredningsinstruksen. Departementets vurderinger fremstår i stor grad som ubegrunnede og lite dokumenterte, og det er i liten grad lagt frem faktiske erfaringer med hva tilskuddsvedtak på kommunalt nivå innebærer for barnehagene. Dette gir et svakt beslutningsgrunnlag.

Utredningen fokuserer i hovedsak på konsekvenser for kommunene, og overser i stor grad de økonomiske og administrative konsekvensene for private barnehager som næringsvirksomhet, og for ansatte som enkeltpersoner. I henhold til Utredningsinstruksen skal konsekvensene for alle berørte parter vurderes og tallfestes så langt det er mulig. Dette er ikke gjort.

Forslaget undervurderer den økte ressursbruken det vil medføre både for kommunenes administrasjon og barnehagenes ledelse. Økt kompleksitet i vedtaksgrunnlaget vil sannsynligvis føre til flere klagerunder, med tilhørende kostnader og økt konfliktnivå mellom barnehager og kommuner. Dette skaper større uforutsigbarhet og kan svekke tilliten til systemet.

NHO Geneo mener det er nødvendig å etablere et bredere og mer solid kunnskapsgrunnlag før det kan gjøres endringer i regelverket. Departementet bør gjennomføre en ny og grundigere vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene, i tråd med kravene i Utredningsinstruksen, og med særlig vekt på hvordan endringene vil påvirke private barnehager og deres drift.

44 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om driftstilskudd? Utdyp gjerne.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om driftstilskudd.

Departementets vurdering fremstår som mangelfull og bygger i liten grad på faktiske erfaringer fra sektoren. I henhold til Utredningsinstruksen skal konsekvensutredninger omfatte både offentlig forvaltning og private aktører, herunder næringsvirksomhet og enkeltpersoner, og konsekvensene skal tallfestes så langt det er mulig. Dette er ikke gjort i tilstrekkelig grad.

Forslaget undervurderer den økte ressursbruken det vil medføre for både kommunene og barnehagene. Muligheten for å holde utgifter utenfor ordinær tilskuddsberegning vil skape merarbeid og uforutsigbarhet, og kan føre til lokal motstand og økt konfliktnivå. Dette gjelder særlig i kommuner der endringer i grunnlaget for tilskudd initieres som ledd i politiske eller administrative innsparingsstrategier.

For barnehagene innebærer forslaget en ytterligere administrativ belastning i en sektor som allerede er presset. Styrere står i en arbeidshverdag preget av økende krav til rapportering, flere barn med særskilte behov, omfattende møtevirksomhet og høye forventninger fra foreldre. Nye rapporteringsplikter vil ikke bare kreve mer tid og ressurser, men også gå direkte utover kvaliteten i barnehagetilbudet.

NHO Geneo mener også her at det må gjennomføres en ny og grundigere vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene, basert på et bredere kunnskapsgrunnlag og i tråd med kravene i Utredningsinstruksen. Det er avgjørende at endringer i tilskuddsordningen ikke svekker barnehagenes evne til å levere et trygt og kvalitativt godt tilbud til barna.

45 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om pensjonstilskudd? Utdyp gjerne.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om pensjonstilskudd.

Departementets påstand om at private barnehager samlet sett er «mer enn fullt ut kompensert» for pensjonskostnader i dagens tilskuddsmodell, mangler faglig og empirisk grunnlag. Denne virkelighetsforståelsen er tilbakevist av aktører i sektoren, inkludert departementets egne eksterne konsulenter. Likevel legges den til grunn for et forslag som vil forsterke underfinansieringen for et stort antall barnehager.

Forslaget innebærer økt kompleksitet i regelverket og vil kreve betydelig kompetanse og ressurser i kommunene for å håndtere søknadsbehandling og klagesaker. Pensjon er et fagfelt med høy kompleksitet, og det er urealistisk å forvente at kommunene har tilstrekkelig spisskompetanse til å fatte riktige vedtak. Dette øker risikoen for feilbehandling og vil påføre både kommuner og barnehager økte administrative kostnader.

Samtidig vil mange barnehager bli underfinansiert, noe som vil utløse et stort antall søknader om ekstra tilskudd. Saksbehandlingen av disse, samt påfølgende klager, vil ytterligere belaste kommunenes kapasitet og skape uforutsigbarhet for barnehagene.

NHO Geneo mener at konsekvensene for både barnehageeiere og ansatte er dårlig belyst. I tråd med Utredningsinstruksen skal konsekvensene for private aktører og enkeltpersoner vurderes og tallfestes så langt det er mulig. Dette er ikke gjort. Forslaget fremstår som basert på antagelser, og ikke på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

46 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om eiendomstilskudd? Utdyp gjerne.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om eiendomstilskudd.

Departementets vurdering bygger på feilaktige forutsetninger om eiendomskostnader, slik de er fremstilt i BDO-rapporten. Dette har ført til en mangelfull forståelse av barnehagenes reelle kapitalkostnader og den vedvarende underfinansieringen som har preget sektoren over tid. Det er behov for en grundig kartlegging

og utredning for å etablere en tilskuddsmodell som faktisk reflekterer de økonomiske realitetene barnehagene står i.

Forslaget innebærer at eiendomstilskuddet kun dekker om lag 70 prosent av de faktiske kostnadene for private barnehager. Dette vil få alvorlige konsekvenser for sektoren, og kan i ytterste konsekvens føre til nedleggelser. Slike nedleggelser vil igjen medføre betydelige kostnadsøkninger for kommunene, som må overta ansvaret for barnehageplasser til langt høyere kostnader. Tall fra Rambøll viser at kommunale barnehager har vesentlig høyere drifts- og investeringskostnader enn private.

I tillegg undervurderer forslaget den administrative belastningen det vil medføre. Kommunene vil trenge betydelig mer kompetanse og ressurser for å håndtere det nye regelverket, særlig dersom mange barnehager må søke om ekstra tilskudd. Dette vil føre til økt saksbehandling, flere klager og høyere risiko for feilvurderinger. Forslaget om pensjonssjablonger og endringer i eiendomstilskudd vil forsterke dette ytterligere.

Selv om modellen isolert sett fremstår som en omfordeling innenfor dagens nivå, bygger den på en virkelighetsforståelse som ikke er i tråd med sektorens faktiske behov. Eiendomstilskuddet er ikke tilpasset kostnadsnivået i nye barnehager eller rehabiliteringsbehovene i eldre bygg. Stortinget har allerede gitt føringer om at denne tilskuddskomponenten må endres vesentlig, og det må derfor legges til grunn at de foreslåtte bestemmelsene kun er midlertidige.

NHO Geneo påpekte i Innspillsmøtet i departementet 15. september at det nå finnes så mange kunnskapskilder for beregning og konsekvenser av eiendomstilskudd, at det fremstår lite tillitsfullt at det ikke foretas en grundigere analyse og vurdering. Om målet er ro i bransjen og bærekraftig økonomi i sektoren, må alle aktører ha den samme virkelighetsbeskrivelsen. Slik er det ikke i dag. Vi anbefaler derfor at departementet gjennomfører en ny og helhetlig vurdering av eiendomstilskuddet, basert på et bredt og oppdatert kunnskapsgrunnlag, og med tydelig fokus på både økonomiske og administrative konsekvenser for barnehagene og kommunene.

47 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om overgangsordning? Utdyp gjerne.

Nei.

Konsekvensen for barnehagene er ikke utredet.

48 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om tilbakebetaling av tilskudd? Utdyp gjerne.

Nei.

Konsekvensene for barnehagene er ikke utredet.

49 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om klageinstans? Utdyp gjerne.

Nei.

NHO Geneo støtter ikke forslaget om å legge det nye regelverket til statsforvalterne.

Statsforvalterembetene har etter vår vurdering ikke tilstrekkelig kompetanse, særlig innen pensjon, til å håndtere de foreslåtte reglene på en forsvarlig måte. Pensjon er et komplekst område, også for kommunene, og det vil være krevende og ressurskrevende for statsforvalterne å overprøve vedtak der førstelinjen selv mangler nødvendig innsikt.

Kommunesektoren har over tid hatt utfordringer med å beholde spisskompetanse, noe som medfører kontinuerlig behov for opplæring og høye kostnader. Dersom statsforvalterne skal overta ansvaret uten å tilføres særskilt kompetanse, vil dette kunne føre til ytterligere ressursbruk og svekket kvalitet i saksbehandlingen.

Det er også nærliggende å anta at antallet klagesaker vil øke betydelig dersom forslaget vedtas. Dette vil medføre økte økonomiske og administrative belastninger, uten at det nødvendigvis gir bedre beslutninger. Samlet sett vil dette kunne bidra til et høyere konfliktnivå i barnehagesektoren.

50 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om refusjon for barn fra andre kommuner? Utdyp gjerne.

Nei.

51 - Støtter dere vurderingen av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget om kommunesammenslåing og kommunedeling? Utdyp gjerne.

Vet ikke.

Generell kommentar

NHO Geneo mener overordnet at Kunnskapsdepartementets forslag til forskrift vil gjøre en vanskelig situasjon for de private barnehagene verre, gjennom manglende likebehandling og oppdeling av driftstilskuddet, underfinansiering av eiendomstilskuddet og et pensjonstilskudd som vil være avhengig av en søknadsordning for at de private barnehagene skal få dekket sine pensjonskostnader.

NHO Geneo mener Kunnskapsdepartementets forslag til forskrift bryter med mange av Stortingets intensjoner i forbindelse med lovendringene, noe som støttes av en rekke uttalelser fra ledende politikere i de partiene regjeringen gikk sammen med for å danne flertall for lovendringene. Disse bruddene omfatter både likebehandling/driftstilskudd, pensjonstilskudd og eiendomstilskudd.

De økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget til forskrift er videre gjennomgående mangelfullt utredet. Utredningsinstruksen § 2.1 slår fast at konsekvensutredninger «*skal omfatte konsekvensene for statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og for private, herunder næringsvirksomhet og enkeltpersoner.*» Gjennomgående belyser Departementet kun konsekvensene for kommunene, ikke for de private barnehagene eller eiere av barnehageeiendom (som næringsvirksomhet) eller de ansatte (som enkeltpersoner). Utredningsinstruksen slår også fast at «*Konsekvensene skal tallfestes så langt dette er mulig.*» Dette mangler også gjennomgående i departementets vurdering.

NHO Geneo mener derfor at forslaget til forskrift slik det foreligger må avvises.

Kunnskapsdepartementet oppfordres til å foreta en helhetlig gjennomgang av *alle* aspektene ved finansiering av barnehagetilbudet, og i tråd med Stortingsflertallets intensjon fra lovbehandlingen i juni foreta en gjennomgripende konsekvensutredning av de forslag som fremmes.